

НАУКОВИЙ ПРОСТІР СТУДЕНТА: ПОШУКИ І ЗНАХІДКИ

2021 р

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

Факультет педагогіки і психології

НАУКОВИЙ ПРОСТІР СТУДЕНТА: ПОШУКИ І ЗНАХІДКИ

(ЧАСТИНА 2)

2021

УДК 37.04(477.86)

Друкується за рішенням Вченої ради факультет педагогіки і психології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Редакційна колегія:

Олефіренко Т.О., кандидат педагогічних наук, професор, декан факультету педагогіки і психології НПУ імені М.П. Драгоманова.

Матвієнко О.В., доктор педагогічних наук, професор, заступник декана з наукової роботи факультету педагогіки і психології НПУ імені М.П. Драгоманова.

Шевнюк О.Л., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри образотворчого мистецтва НПУ імені М.П. Драгоманова.

Цветкова Г.Г., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти та дитячої творчості НПУ імені М.П. Драгоманова.

Митник О.Я., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології НПУ імені М.П. Драгоманова.

Шапошнікова І.М., кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методики початкового навчання НПУ імені М.П. Драгоманова.

Страшко С.В., кандидат біологічних наук, професор, завідувач кафедри медико-біологічних і валеологічних основ охорони життя та здоров'я НПУ імені М.П. Драгоманова.

Коханко О.Г., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і методики початкового навчання НПУ імені М.П. Драгоманова.

Науковий простір студента: пошуки і знахідки (ч. 2): матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної студентської інтернет-конференції (24 березня 2021 року): збірник тез.-Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021.- 384 с.

До збірника увійшли матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної студентської інтернет-конференції «Науковий простір студента: пошуки і знахідки». Матеріали збірника будуть корисними для дослідників, науковців, аспірантів, викладачів, студентів.

За зміст статей і правильність цитування відповідальність несе автор.

- **НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021**
- **Автори статей, 2021**

3. Шикиринська О.В. Розвиток логіко-математичного мислення старших дошкільників у контексті Концепції нової української школи. *La science et la technologie à l'ère de la société de l'information: coll. de papiers scientifiques «ΛΌГОΣ» з avec des matériaux de la conf. scientifique et pratique internationale,* Bordeaux, 3 mars, 2019. Bordeaux : OP «Plateforme scientifique européenne», 2019. V.6. p. 61-65.

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ХУДОЖНЬО-КОНСТРУКТОРСЬКИХ УМІНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ТЕРЕТИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ

Галина Отченко
НПУ імені М.П. Драгоманова
м.Київ
Науковий керівник: Довбня С.О.,
кандидат педагогічних наук, доцент

Анотація. *У статті розкрито сутність «художньо-конструкторських умінь» як здатності дитини старшого дошкільного віку моделювати структуру об'єкта, створювати художній образ, який відображає навколишній світ. Здійснено теоретико-філософський аналіз проблеми формування основ художньо-конструкторських умінь у дітей старшого дошкільного віку, який засвідчив про важливість їх розвитку пізнавальної та емоційно-ціннісної сфери та власних світоглядних ідей у художньому образі.*

Ключові слова: *основи художньо-конструкторських умінь, діти старшого дошкільного віку, художнє конструювання, художній образ, модель, моделювання.*

Сучасна людина − це особистість, яка творчо й креативно мислить, нестандартно та гнучко вирішує завдання, швидко та легко «поглинає» інформацію ззовні, здатна до оновлення всіх сфер життя. Становлення креативного потенціалу таких людей за цілеспрямованого, перманентного виховання дорослих відбувається з перших років дитини. Особливу роль в цьому процесі відіграє заклад дошкільної освіти, в умовах якого відбувається формування впевненої самостійної незалежної особистості, яка в майбутньому зможе перетворити світ за законами краси та гармонії. Оскільки категорії краси, гармонії закладені у філософії, тому так важливо

проанадізувати саме теоретично-філософський аспект формування основ художньо-конструкторських умінь у дітей.

Зокрема, для дослідження ми обрали старший дошкільний вік, коли діти вже можуть практично реалізувати свій художньо-естетичний потенціал для отримання бажаного результату творчої діяльності на основі розвинених емоцій та почуттів. Заради цього старший дошкільник здатний бачити і самостійно ставити пізнавальні завдання, розробляти план дій, підбирати способи вирішення завдання.

Формування художньо-конструкторських умінь дітей старшого дошкільного відбувається під час творчої діяльності, яка у філософському енциклопедичному словнику визначається як «діяльність, яка породжує щось якісно нове, чого ніколи раніше не було» [1, 86]. У свою чергу, конструюючи щось нове, дитина вдосконалює свої здібності відображення, що є суб'єктивним.

У філософії часто розглядається феномен «моделі» як аналогію до поняття «теорії». Зокрема, у працях Демокрита та Епікура показано атоми, їх форму та способи взаємодії. Дані уявлення є різними теоретичними (ідеальними) моделями певних форм та змістовних основ буття й тим самим розкриваючи можливості для широкого спектру можливостей та спроб моделювання. Отже, за способом утворення моделі можуть бути поділені на дві великі групи – фізичні (матеріальні) та теоретичні (світоглядні або умоглядні). Виходячи з того, що будь-яка модель – як матеріальна, так і ідеальна являє собою певну форму відображення дійсності, то вона виступає як особлива форма, яка дає специфічний образ явищ дійсності. Виходячи з цього, В. Штоф розрізняє моделі за формами, а саме: образні, побудовані з почуттєво наочних елементів; знакові, у яких елементи відносин та властивостей явищ, що моделюються, виражені за допомогою певних знаків; змішані, що об'єднують властивості образних та знакових моделей [3,37].

Аналіз сучасної довідкової філософської літератури свідчить, що модель як схема пояснення будь-якого явища, і моделювання як аналітичний та прогностичний чинник утворюють класичну традицію філософування. Окрім цього, модель та моделювання є загальнонауковими методами пізнання, тому перебувають під пильною увагою філософії науки [7].

Науковці М. Бахтін та Л. Коган вважають, що методологічна основа розуміння сутності та змісту художнього образу становлять, перш за все, філософські положення теорії пізнання, які оперують поняттям «образ» у широкому гносеологічному трактуванні [5].

Перше уявлення поняття образу можна простежити у працях Платона, який інтерпретував його як відображення певної речі. Зокрема, він розглянув саме художній образ та мистецтво, яке є «тінню від тіні буття», а світ − це певна копія Абсолюту, а мистецтво − його вторинна копія [5].

До обґрунтування феномену художнього образу вдавався і Арістотель, який на відміну від засновника об'єктивного ідеалізму, Платона, наполягав на тому, що мистецтво не копіює предмети, а намагається проникнути у сутність природи. У праці «Метафізика» давньогрецький філософ видокремлює, крім теоретичної і практичної частин, поетичну – про творчість.

Порівняно з Платоном та Арістотелем християнська філософія Середньовіччя апелює до розуміння Бога, як творця світу.

Представники християнства Візантії вважали, що художній образ покликаний був підносити думки віруючих до неба, зосереджуючи увагу на спогляданні «чистих ідей» [2,163].

Активізація дослідження поняття художнього образу відбулася у XVIII ст такими науковцями, як: Г. Лессінг, Д. Дідро, Ф.Шіллера. У есе «Філософські листи» представник «веймарського класицизму» Ф.Шіллер визначає художній образ як втілення світоглядних ідей митця, його власних ідей та міркувань.

Подальша філософська проблема сутності художнього образу привертає увагу Г.Гегеля, Ф.Шеллінга та сучасних науковців Л.Левчук, А.Єремєєва, Б.Галєєва, М.Кагана, Л.Мізіної, О.Потебні та ін. Висновок їх філософських досліджень є значим, адже тепер художній образ існує у діалектичній єдності трьох станів: ідеального − у свідомості митця, матеріального − у створенні автором художнього предмета і знову ідеального − у свідомості слухачів, читачів, глядачів [5]. Відбувається діалог реципієнта з художнім образом та його автором, творцем.

Узагальнюючи філософсько-психологічні визначення «художньо-конструкторських умінь» старших дошкільників, робимо висновок, що художньо-конструкторські уміння − це здатність дитини моделювати структуру об'єкта, створювати художній образ, який відображає навколишній світ.

Отже, старший дошкільник здійснюючи художнє конструювання, відтворює безпосередню дійсність на основі вже суб'єктивних уявлень про світ, інших людей, про себе, свою діяльність, в основі якої лежить емоційно-ціннісне сприймання навколишньої дійсності, опосередковане через особистісний досвід і образ Я. Створюючи художній образ, відображають не тільки об'єктивне (те, що взято безпосередньо з дійсності), а й суб'єктивне (те, що привносить творча думка митця, її самобутність).

Для художнього конструювання характерне моделювання об'єкта на всіх етапах його розроблення, що дає змогу перевіряти та добирати оптимальні варіанти композиційних, колористичних, ергономічних та інших рішень; при цьому модель не є ілюстрацією до проекту (зразком кінцевого результату), а виступає ніби інструментом проектування. Вона постійно модифікується в процесі роботи і стає еталоном дослідного зразка виробу [6, 96]. Як результат діяльності,− утворюється конкретно-чуттєва, естетично визначена форма, що відображає сутність художньої творчості дитини.

Таким чином, на даний час важливо досліджувати саме когнітивно-перцептивні особливості конструювання образу світу у дошкільників в умовах існуючого глобального інформаційного середовища, що обумовлено активним розвитком їхніх пізнавальних процесів, формуванням Я-концепції та зародженням суб'єктивного образу світу. А специфіка формування цілісної картини світу пов'язана з розвитком у дітей художньо-конструкторських умінь, таких як моделювання та створення художніх образів.

Список використаних джерел:

1. Гуменюк Т.Б. Методика навчання художнього проектування майбутніх фахівців з дизайну: дис. … канд. пед. наук: 13.00.02 . Київ, 2017. 351 с.

2. Макушин Ю.А. Філософські теорії про мистецтво і світогляд митців. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія».* Серія : Педагогіка. 2010, Вип. 110. С. 160-168.

3. Овчарук О.В. Моделювання як методологічний чинник формування образу людини. *Культура і сучасність.* №1. 2014. С. 36-41.

4. Полюга В. Філософсько-концептуальні засади осмислення проблеми творчості як феномену духовних процесів. *Молодь і ринок*. 2012. №4. С. 116-120.

5. Салій В.Сутність художнього образу та особливості його прояву в музичному мистецтві. *Актуальні питання гуманітарних наук.* Дрогобич, 2013. Вип. 5. С.126-133.

6. Сухорукова Г.В., Дронова О.О., Голота Н.М., Янцур Л.А. Образотворче мистецтво з методикою викладанн я в дош кільному навчальному закладі: підручник / за заг. ред. Г.В.Сухорукової. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 376 с.